

HELSINGIN SEUDUN SUUNNNAT

Ajankohtaiskatsaus seudun kehitykseen 13.09.2018

3/2018

Aluetalous

Tuotannon kasvu jatkuu vahvana

Asunto- ja toimitila-markkinat

Omistusasuntojen osto-aikomuksia etenkin pääkaupunkiseudulla

Hyvinvointi

Perustoimeentulotukea saavien määrä väheni

Liikenne

Ilmanlaatu huonontui

Työmarkkinat

Työllisyystilanne paranee edelleen

Väestö

Maahanmuutto väheni ja maastamuutto lisääntyi

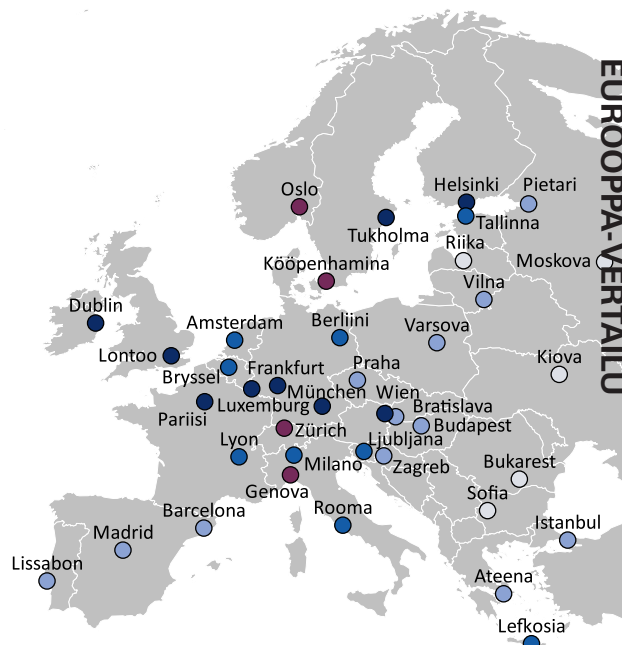
Valokiilassa

Seppo Laakso

Muuttajien sopeutuminen Helsingin seudun ja muun Uudenmaan työ- ja asuntomarkkinoille

Ruokakorin hinta Euroa

- 351–572
- 301–350
- 251–300
- 201–250
- 126–200

Lähde: UBS, Prices and Earnings 2018

© EuroGeographics

Helsingissä seitsemänneksi kalleinta ruokaa Euroopassa

Helsingissä on seitsemänneksi kalleinta ruokaa Euroopassa, ainakin jos verrataan ruokakorin hintaa 39 eurooppalaisessa suurkaupungissa. Kolmen hengen talouden ruokat maksavat Helsingissä noin 340 euroa, kun vertailun kalleimmassa kaupungissa Genovassa vastaavan ruokakorin hinnaksi arvioidaan noin 570 euroa. Myös Zürichissa, Kööpenhaminassa, Oslolla, Pariisissa ja Wienissä ruoka on Helsinkiä kalliimpaa.

Sen sijaan vertailun muissa 32 kaupungissa ruoka on halvempaa kuin Helsingissä. Esimerkiksi Tukholmassa ruokakorin saa noin 10 euroa halvemmalla ja Lontoossakin 20 euroa Helsinkiä halvemmalla. Edullisinta ruoka on Kiovassa, Bukarestissa ja Sofiassa. Riiassakin ruokakorista maksetaan vain reilu puolet ja Tallinnassa kolme neljäsosaa siitä, mitä Helsingissä. Ruokakori on koostettu keskimääräisen eurooppalaisen perheen kuukausikulutuksen mukaan kulttuuriset erot huomioiden. Ruokakori sisältää muun muassa leipää, maitoa ja kanaa.

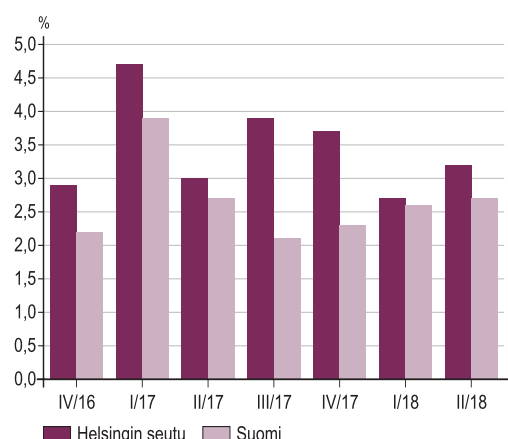
Helsinki sijoittuu samalle sijalle myös silloin, kun katsotaan yleistä hintaindeksiä eri kaupungeissa. Sveitsiläiset ja pohjoismaalaiset kaupungit sijoittuvat kärkeen paitsi ruokaa myös muita hintoja vertailtaessa. Myös Milano ja Lontoo saavat Helsinkiä korkeammat yleisen hintaindeksin arvot.

Vertailu perustuu sveitsiläisen pankkiiriliikkeen UBS:n keväällä 2018 keräämiin tietoihin.

Lisää aiheita jatkuvasti päivittyvillä verkkosivuillamme
www.helsinginseudunsuunnat.fi

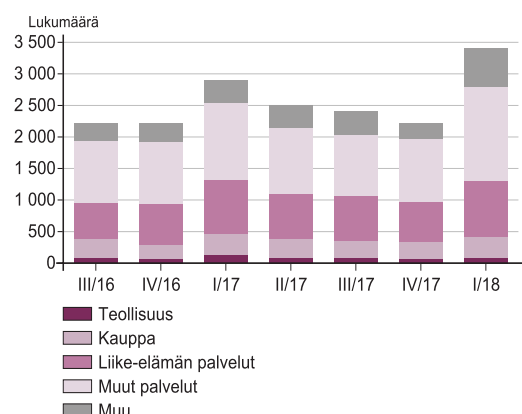
Kokonaistuotannon ennakoiva kuvaaja

Muutos (%) edellisestä vuodesta

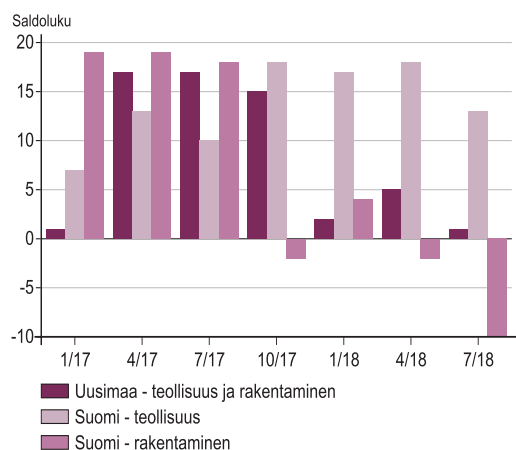
Lähde: Tilastokeskus ja Kaupunkitutkimus TA Oy

Aloittaneiden yritysten lukumäärä Helsingin seudulla

Lähde: Tilastokeskus, Aloittaneet yritykset

Teollisuuden ja rakentamisen suhdannenäkymät

Lähde: Elinkeinoelämän keskusliitto EK, suhdannebarometri

Aluetalous

Tuotannon kasvu jatkuu vahvana

Helsingin seudun tuotannon kasvu jatkui vahvana kuluvaan vuoden toisella neljänneksellä. Edellisen vuoden vastaavaan ajankohtaan verrattuna seudun tuotanto oli huhti-kesäkuussa runsas 3 prosenttia korkeammalla tasolla. Koko maan tuotanto kasvoi hieman vähemmän. Helsingin seudun talous on kasvanut yli 2,5 prosenttia jokaisella neljänneksellä lähes kolmen vuoden ajan. Liiketoiminta lisääntyi voimakkaasti tämän vuoden toisella neljänneksellä melkein kaikilla aloilla. Hintojen nousu vaimensi jonkin verran seudun tuotannon reaalista kasvua. Helsingin seudun keskeisistä toimialoista talous kasvoi tuntuvasti sekä jalostusaloilla (teollisuudessa ja rakentamisessa) että useimmilla palvelualoilla. Erityisen nopeasti liiketoiminta kasvoi majoitus- ja ravitsemistoiminnassa, liike-elämän palveluissa, rahoitustoiminnassa sekä kuljetuksessa ja varastoinnissa.

Uusia yrityksiä perustetaan jälleen

Uusia yrityksiä perustettiin Helsingin seudulla tämän vuoden ensimmäisellä neljänneksellä noin 3 400. Edellisen kerran lähes vastaavaan määrään päästiin seitsemän vuotta sitten. Kaupan alalla aloitti 340 yritystä. Suurin osa uusista yrityksistä kuitenkin aloitti toimintansa palvelualoilla, sillä niitä oli miltei 2 400. Liike-elämän palveluissa aloitti 880 ja muilla palvelualoilla 1 500 yritystä. Koko maassa perustettiin lähes 10 200 uutta yritystä tammi-maaliskuussa. Myös koko maassa toimialoista etenkin palvelualojen uusien yritysten lukumäärä kasvoi edellisvuoden vastaavaan ajankohtaan verrattuna.

Suhdannenäkymät hieman aiempaa varovaisemmat

Elinkeinoelämän keskusliiton (EK) huhtikuussa laatiman Suhdannebarometrin mukaan Suomen elinkeinoelämän suhdannetilanne on kaikilla päätoimialoilla edelleen keskimääräistä parempi. Suhdannenäkymät ovat hieman alkuvuotta varovaisemmat, eli näkymät ovat hieman taantuneet alkukesän aikana. Tosin kasvun ennakoita yhä jatkuvan, ja tuotanto- sekä myyntiodotukset ovat suotuisat. Tilauskanta on normaalia parempi etenkin teollisuudessa. Rakentamisen kehitys oli hieman muita päätoimialoja vaimeampaa, ja rekrytointivaikeudet ovat yleinen ongelma.

Maailmantalouden kasvun ennustetaan jatkuvan noin neljän prosentin vauhtia. Euroalueella kasvun arvioidaan hiipuvan lievästi ja euro on heikentynyt kevään jälkeen yli 5 prosenttia suhteessa dollariin.

Teollisuus ja rakentaminen

Uudenmaan teollisuus- ja rakennusyritykset arvioivat heinäkuussa suhdannetilanteen olevan selvästi normaalia paremman. Lähikuukausien suhdanneodotukset ovat hieman kevään lukemia varovaisemmat, ja tilanteen uskotaan pysyvän ennallaan syksyn lähestyessä. Suhdannenäkymien uusin saldoluku oli +1 (huhtikuussa +5). Tuotannon kasvun ennakoita jatkuvan myös kolmannella vuosineljänneksellä. Tilaustilanne on tavanomaista parempi. Heinäkuussa kapasiteetti oli kokonaan hyödynnettyä 95 prosentilla yrityksistä. Työvoimaa palkattiin yleisesti lisää toisella vuosineljänneksellä, ja henkilökunnan määrä pysyneen keskimäärin lähes ennallaan.

Koko maan teollisuusyritysten suhdanteet vahvistuivat kevään sekä alkukesän aikana, ja suhdannenäkymät ovat yhä varsin suotuisat. Tosin lähikuukausien suhdanneodotukset ovat aavistuksen kevään lukemia varovaisemmat, mutta suhdanteiden ennakkoidaan yhä paranevan kesän lopussa ja syksyn alussa. Teollisuuden suhdannenäkymien saldoluku oli heinäkuussa tiedustelussa +13 (huhtikuussa +18). Tilauksia arvioidaan kertyvän lisää lähikuukausien aikana. Teollisuusyritysten henkilöstön määrä lisääntyi toisella vuosineljänneksellä, ja kasvun ennakkoidaan jatkuvan myös lähikuukausina. Tuotantokapasiteetti oli heinäkuussa kokonaan käytössä neljässä viidestä suhdannekyselyyn vastanneesta yrityksessä.

Koko maassa rakennusyritysten suhdannetilanne arvioidaan keskimääräistä suotuisammaksi ja tilaustilan on hyvä. Yleiset suhdanneodotukset ovat kuitenkin hienoisessa laskussa. Heinäkuussa tiedustelussa suhdanneodotusten saldoluku oli -10 (huhtikuussa -2). Neljä viidesosaa yrityksistä odottaa kuitenkin suhdanteiden pysyvän muuttumattomina. Henkilökunnan määrän arvioidaan pysyvän lähes ennallaan kesän loppulla sekä syksyn alussa ja rekrytointiongelmien ovat yleistyneet selvästi. Tuotantokapasiteetti on lähes täyskäytössä.

Palvelut

Uudenmaan palvelualojen yritysten yleinen suhdannetilanne oli heinäkuussa hieman normaalia suotuisampi, ja suhdannenäkymiin ennakkoidaan hienoista tilanteen paranemista syyskaudelle. Saldoluku sai heinäkuun tiedustelussa arvon +6 (huhtikuussa +17). Yleiset suhdannenäkymät ovat hieman tasaantuneet alkukesän aikana. Myynnin kasvun ennakkoidaan jatkuvan myös lähikuukausina, ja myyntimäärät olivat olleetkin hienoisessa nousussa. Uutta henkilökuntaa palkattaneen vähän lisää myös lähiaikoina.

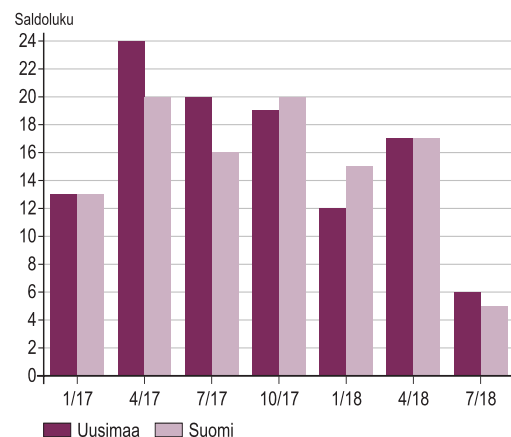
Koko maan palvelu-yrityksissä suhdannetilanne on pysynyt hieman tavanomaista paremmissa lukemissa ja suhdannenäkymät ovat varovaisen myönteiset. Myynti kasvoi toisella vuosineljänneksellä yleisesti, ja nousun ennakkoidaan jatkuvan lähikuukausien aikana. Henkilökuntaa suunnitellaan lisäävän, tosin vaikeudet työvoiman saannissa ovat yleisin kapeikkotekijä. Heinäkuussa palvelu-yritysten suhdannearvioita kuvaava saldoluku sai arvon +5 (huhtikuussa +17). Työvoimaa suunnitellaan lisäävän myös lähikuukausien aikana. Tosin ammattitaitoisen työvoiman saatavuus oli yleisin tuotantokapeikko.

Kuluttajilla yhä vahva luottamus myönteiseen talouskehitykseen

Kuluttajilla on ollut viime aikoina jopa ennätysellisen vahva luottamus talouden myönteiseen kehitykseen, ja luottamus jatkuu edelleen vahvana Tilastokeskuksen kuluttajabarometrin mukaan. Tosin ennätyslukuista on tultu hieman alaspäin, ja saldolut vastavat syksyn 2010 huippuarvoja. Pääkaupunkiseudulla talouden kehitystä kuvaava kuluttajien luottamusindikaattori sai kesäkuussa arvon 27,7 ja heinäkuussa 25,6. Koko maassa arvo oli kesäkuussa 23,0 ja heinäkuussa 22,0.

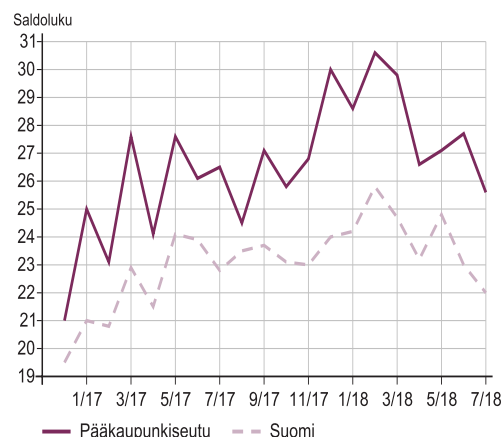
Pääkaupunkiseudulla kuluttajien mikroindikaattorin saldoluku sai heinäkuussa arvon 35,0. Luku kuvaa yhdellä luvulla kuluttajien tulevaisuuden näkemyksiä sekä oman talouden että säästämismahdollisuuksien kehityksestä. Makroindikaattori sai heinäkuussa arvon 16,3. Kyseinen

Palvelu-yritysten suhdannenäkymät

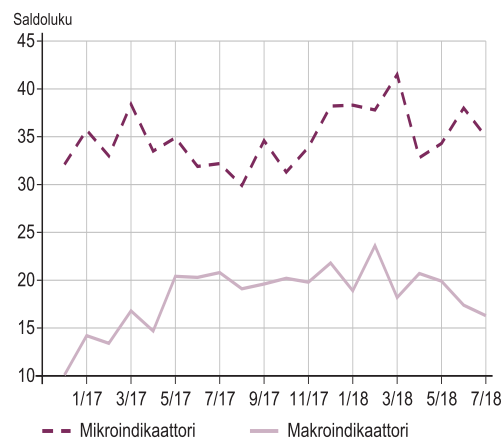
Lähde: Elinkeinoelämän keskusliitto EK, suhdannebarometri

Kuluttajien luottamusindikaattori

Lähde: Tilastokeskus, kuluttajabarometri

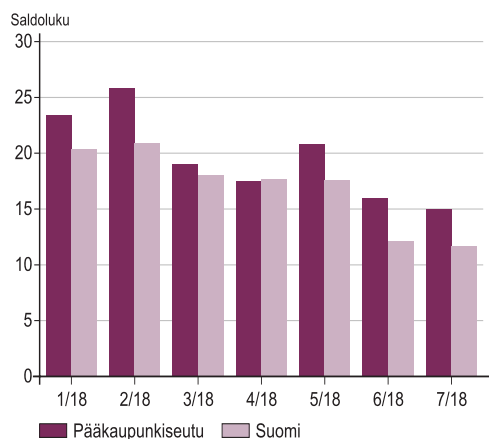
Kuluttajien luottamusindikaattori pääkaupunkiseudulla

Mikroindikaattori: Oma talous ja säästämismahdollisuudet
Makroindikaattori: Suomen talous ja työttömyyden kehitys

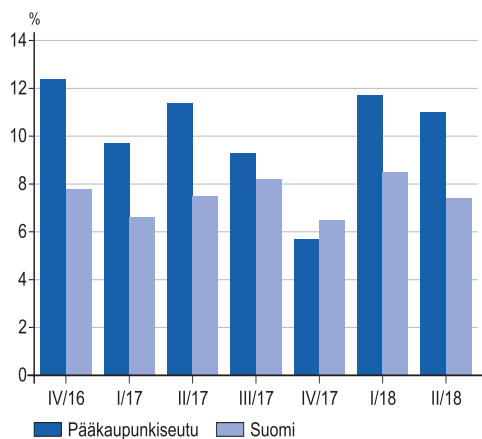
Lähde: Tilastokeskus, kuluttajabarometri

Kuluttajien ennuste Suomen talouskehityksestä seuraavien 12 kk:n aikana

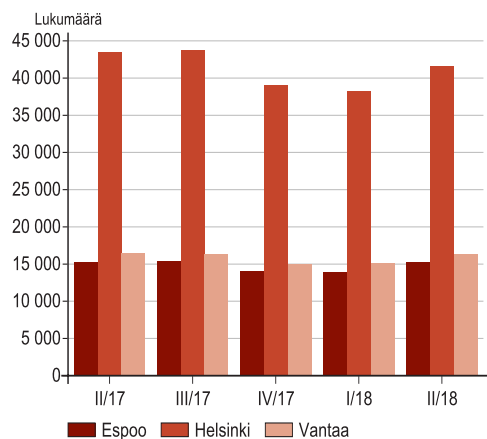
Lähde: Tilastokeskus, kuluttajabarometri

Omistusasuntojen ostoaikomukset Osuus (%) kuluttajista

Lähde: Tilastokeskus, kuluttajabarometri

Perustoimeentulotukea saaneiden henkilöiden lukumäärä, kuukausikeskiarvo

Lähde: KELA

saldoluku kuvaa kuluttajien oletuksia sekä työllisyystilanteen että koko maan talouden kehityksestä. Saldoluku on ollut ennätyskorkea pitkään, ja alkuvuoden huippuarvojen jälkeen se on hieman laskenut.

Pääkaupunkiseudulla joka kolmas kuluttaja oletti heinäkuussa tehdyssä Tilastokeskuksen kuluttajabarometrin tiedustelussa, että Suomen talouden tilanne tulee olemaan parempi vuoden kuluttua. Vielä huhtikuussa vastaavan näkemyksen omasi lähes joka toinen kuluttaja. Heinäkuussa saldoluku sai pääkaupunkiseudulla arvon 15,0 ja koko maassa 11,7.

Työllisyystilanteen paranemiseen luotetaan edelleen

Tilastokeskuksen kuluttajabarometrin haastatteluissa kuluttajien oletukset työllisyystilanteen paranemisesta vaihtuivat aiempaa myönteisimmiksi noin vuosi sitten, ja tämän vuoden huhtikuussa ne olivat ennätyskorkealla. Tämän jälkeen odotukset ovat hieman heikentyneet. Heinäkuussa 48 prosenttia pääkaupunkiseudun kuluttajista ennakoivat, että työttömiä tulee olemaan 12 kuukauden kuluttua tiedusteluajankohtaa vähemmän. Heinäkuussa koko maan kuluttajat olivat tavanomaisesta poiketen pääkaupunkiseudun kuluttajia luottavaisempia työllisyystilanteen myönteiseen kehitykseen, sillä saldoluku oli pääkaupunkiseudulla 17,5 ja koko maassa 19,3.

Asunto- ja toimitilamarkkinat

Omistusasuntojen ostoaikomuksia etenkin pääkaupunkiseudulla

Toukokuussa pääkaupunkiseudulla 11 prosentilla kuluttajista oli suunnitelmassa ostaa asunto Tilastokeskuksen kuluttajabarometrin mukaan. Koko maassa lähes 8 prosentilla oli samat aikomukset. Pääkaupunkiseudulla varmasti asunnon ostaisi seuraavan 12 kuukauden aikana hieman yli 6 prosenttia kuluttajista, kun koko maassa vastaava osuus oli noin 3 prosenttia. Mahdollisesti asunnon ostaisi 4 prosenttia kuluttajista pääkaupunkiseudulla ja koko maassa 5 prosenttia kuluttajista. Pääkaupunkiseudulla asunnon ostoaikomuksia alkoi olla aiempaa enemmän vuoden 2016 lopulla. Koko maassa vastaavaa nousua ei ollut havaittavissa.

Hyvinvointi

Perustoimeentulotukea saavien määrä väheni

Huhti–kesäkuussa perustoimeentulotukea saavien henkilöiden määrä väheni noin 3 prosenttia pääkaupunkiseudulla, kun verrataan edellisen vuoden vastaavaan ajanjaksoon. Tuensaajien määrä väheni erityisesti Helsingissä. Perustoimeentulotuen myöntäminen ja maksaminen siirtyivät kunnilta Kelan hoidettavaksi vuoden 2017 alussa.

Osa toimeentulotuen saajista sai myös kuntansa myöntämää täydentävää ja/tai ennaltaehkäisevää toimeentulotukea. Helsingissä ja Espoossa tuensaajien määrät lisääntyivät ja Vantaalla vähenivät edellisvuodesta.

Liikenne ja ympäristö

Rautateiden tavaraliikenteen määrä jatkoi kasvuaan

VR:n tavaraliikenteen määrä kasvoi huhti–kesäkuussa 321 996 tonniin Helsingin asemilla. Tavaramäärä lähes kaksinkertaistui verrattuna edellisen vuoden vastaavaan ajanjaksoon. Lähtevän tavarantoiminnan osuus kokonaistavaraliikenteestä oli noin prosentin verran.

Tavaraliikenteen määrä supistui voimakkaasti vuoden 2008 jälkeen, mutta kääntyi viime vuonna jälleen kasvuun. Vuonna 2017 VR:n tavaraliikenteen määrä kasvoi 73 prosenttia. Viimeisen kymmenen vuoden aikana erityisesti lähtevän tavarantoiminnan määrä on laskenut ja sen osuus kokonaistavaraliikenteestä pienentynyt selvästi. Kasvuvauhti on nyt kuitenkin nopea.

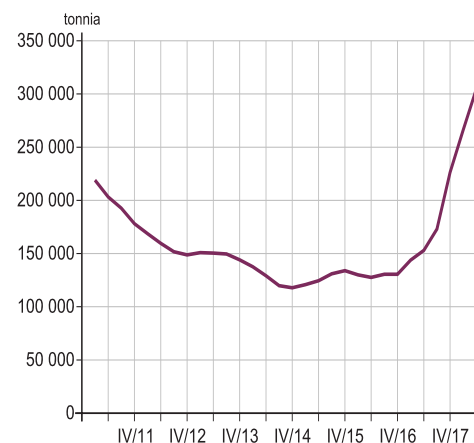
Hyvän ilmanlaadun osuus laski pääkaupunkiseudulla

Huhti–kesäkuussa ilmanlaatu oli edellisvuotta huonompaa Mannerheimintien, Leppävaaran ja Tikkurilan mittauspisteillä. Edellisen vuoden vastaavaan ajanjaksoon verrattuna hyvän ilmanlaadun osuus kokonaisajasta väheni kaikilla mittauspisteillä yli 10 prosenttiyksikköä. Samalla tyydyttävän, välttävän ja huonon ilmanlaadun osuus lisääntyi. Ilmanlaatu oli aiempaa huonompaa erityisesti toukokuussa.

Huhti–kesäkuussa hyvän ilmanlaadun osuus kokonaisajasta oli Tikkurilassa keskimäärin 61 prosenttia, Leppävaarassa keskimäärin 60 prosenttia ja Mannerheimintien keskimäärin 34 prosenttia. Muina aikoina ilmanlaatu oli lähinnä tyydyttävää. Huonoa ilmanlaatua mitattiin Leppävaarassa 3,5, Tikkurilassa 1,0 ja Mannerheimintien 1,6 prosenttia kokonaisajasta.

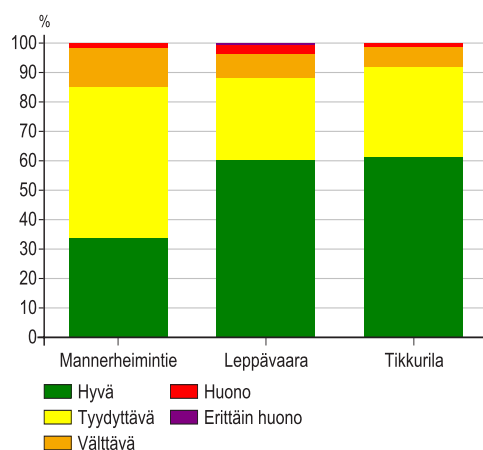
Mannerheimintien mittauspisteessä ilmanlaatu on viime vuosina ollut pääosin tyydyttävä, mutta viime vuonna hyvän ilmanlaadun osuus kokonaisajasta kasvoi tyydyttävää suuremmaksi. Leppävaarassa ja Tikkurilassa ilmanlaatu on vuodesta 2015 saakka ollut suurimman osan ajasta hyvä. Katupöly heikentää ilmanlaatu etenkin keväisin.

VR:n tavaraliikenne, kausitasoitettu

Lähde: VR Group

Ilmanlaatu pääkaupunkiseudulla huhti–kesäkuussa, kuukausikeskiarvo

Lähde: Helsingin seudun ympäristöpalvelut -kuntayhtymä (HSY)

Työmarkkinat

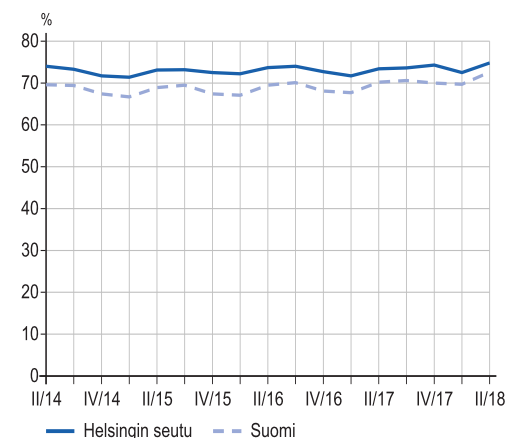
Työllisyystilanne paranee edelleen

Helsingin seudulla oli huhti–kesäkuussa 3 prosenttia enemmän työllisiä kuin edellisen vuoden vastaavan ajanjakson aikana. Tilastokeskuksen otospohjaisen työvoimatutkimuksen mukaan työikäisten 15–64-vuotiaiden määrä kasvoi samaan aikaan vain 1 prosentin verran. Koko maassa työllisten määrä kasvoi 3 prosenttia ja työikäisten määrä pysyi ennallaan.

Huhti–kesäkuussa 15–64-vuotiaiden työllisyysaste nousi Helsingin seudulla 74,8 prosenttiin ja koko maassa 72,6 prosenttiin 15–64-vuotiaista työikäisistä.

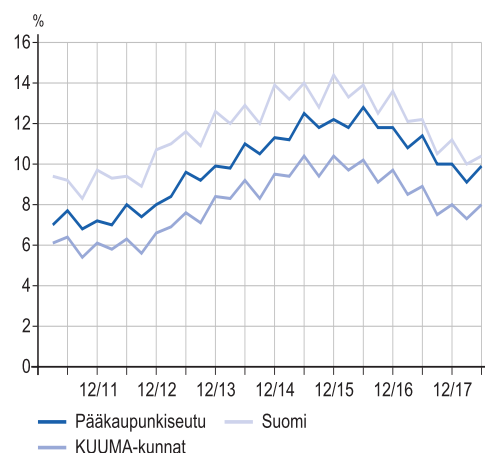
Työikäinen väestö kasvaa Helsingin seudulla. Myös työllisten määrä alkoi jälleen kasvaa vuoden 2017 aikana.

15–64-vuotiaiden työllisyysaste

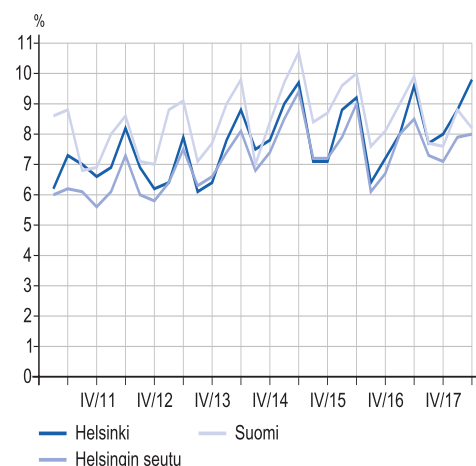
Lähde: Tilastokeskus, työvoimatutkimus

Työttömyysaste työ- ja elinkeinoministeriön mukaan

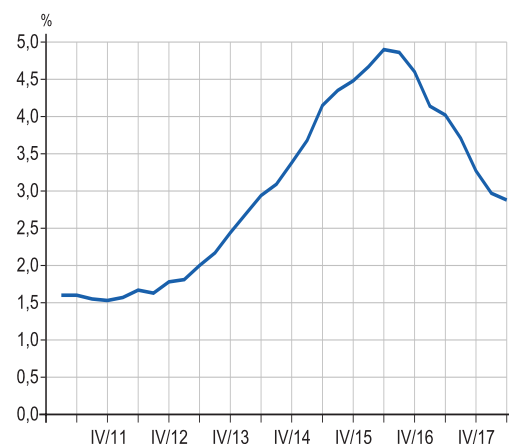
Lähde: Työ- ja elinkeinoministeriö

Työttömyysaste Tilastokeskuksen mukaan

Lähde: Tilastokeskus

Pitkäaikaistyöttömien osuus työvoimasta Helsingin seudulla

Lähde: Työ- ja elinkeinoministeriö

Tehtyjen työtuntien määrä jatkaa kasvuaan

Helsingin seudulla tehtiin huhti–kesäkuussa 326 miljoonaa työtuntia, mikä oli 11 prosenttia enemmän kuin edellisen vuoden vastaavan ajanjakson aikana. Tilastokeskuksen otospohjaiseen työvoimatutkimuksen mukaan tehtyjen työtuntien määrä lisääntyi koko maassa 4 prosenttia 1 040 miljoonaan tuntiin.

Viimeisen 12 kuukauden tehtyjen työtuntien määrä kasvanut etenkin Helsingin seudulla mutta myös koko maassa.

Työttömyysaste laskee edelleen

Työ- ja elinkeinoministeriön työnvälitystilaston mukaan työttömyysaste oli Helsingin seudulla –1,4 prosenttiyksikköä matalampi kesäkuun lopussa kuin vuotta aikaisemmin. Työttömyysaste laski selvästi kaikissa pääkaupunkiseudun kunnissa, KUUMA-kunnissa ja koko maassa. Työ- ja elinkeinoministeriön mukaan työttömyysaste oli Helsingin seudulla 9,5 prosenttia ja koko maassa 10,4 prosenttia kesäkuun lopussa. Tiedot kootaan kuukausittain työ- ja elinkeinotoimistojen rekisteristä. Osa työttömyyden alenemisesta johtuu siitä, että määräaikaishaastattelujen seurauksena rekisteristä on poistettu henkilöitä, jotka eivät enää ole työttömiä työnhakijoita.

Myös Tilastokeskuksen otospohjaisen työvoimatutkimuksen mukaan työttömyysaste kääntyi hienoiseen laskuun Helsingin seudulla. Tammi–maaliskuussa työttömyysaste oli Helsingin seudulla 8,0 prosenttia, Helsingissä 9,8 prosenttia ja koko maassa 8,2 prosenttia työvoimasta.

Pitkäaikaistyöttömyyden laskuvauhti on nopea

Helsingin seudulla oli kesäkuun lopussa 22 000 pitkäaikaistyötöntä henkilöä, mikä oli 28 prosenttia vähemmän kuin vuotta aikaisemmin. Työ- ja elinkeinoministeriön työnvälitystilaston mukaan yli vuoden työttömänä olleiden määrä laski yli 20 prosenttia kaikissa pääkaupunkiseudun kunnissa, KUUMA-kunnissa ja koko maassa. Laskuvauhti pysyi edelliseen vuosineljännekseen verrattuna suurin piirtein ennallaan. Osa työttömyyden vähenemisestä liittyy siihen, että TE-toimistot ovat lisänneet työttömien määräaikaishaastatteluita.

Helsingin seudulla pitkäaikaistyöttömien määrä lähti jyrkkään nousuun 2013 vuoden alussa. Yli vuoden työttömänä olleiden määrä kääntyi laskuun viime vuonna. Tänä vuonna laskuvauhti on kiihtynyt.

➔ Väestö

Helsingin seudun väestönkasvu hidastui

Ennakkotietojen mukaan Helsingin seudulla asui kesäkuun lopussa noin 1 485 220 henkeä. Seudun väestö kasvoi huhti–kesäkuussa 6 050 hengellä, mikä oli 14 prosenttia vähemmän kuin edellisen vuoden vastaavan ajanjakson aikana. Väestönkasvu hidastui etenkin siksi, että seudun saama muuttovoitto kutistui edellisvuodesta. Sekä syntyneitä että kuolleita oli edellisvuotta vähemmän. Myös koko maassa väestönkasvu hidastui, kun muuttovoitto ulkomailta pieneni ja lapsia syntyi edellisvuotta vähemmän.

Maahanmuutto väheni ja maastamuutto lisääntyi

Helsingin seutu sai huhti–kesäkuussa muuttovoittoa ulkomailta noin 1 460 henkeä. Ennakkotietojen mukaan muuttovoitto väheni edellisvuodesta 640 hengellä, sillä maahanmuuttojen määrä väheni samalla kun maastamuuttojen määrä kasvoi. Kehitys oli samansuuntaista myös muualla maassa.

Huhti–kesäkuussa Helsingin seudulle muutti ulkomailta 3 180 henkeä ja seudulta pois 1 720 henkeä. Muuttovoitto väheni kaikissa pääkaupunkiseudun kunnissa ja KUUMA-kunnissa edellisen vuoden vastaavaan ajanjaksoon verrattuna.

Viimeisen 12 kuukauden aikana muuttovoitto ulkomailta Helsingin seudulle on kutistunut 9 prosenttia. Ulkomainen nettomuutto sisältää myös ulkomailta muuttavat Suomen kansalaiset, mutta ei muualta Suomesta seudulle muuttavia ulkomaan kansalaisia. Helsingin seutu saa selvästi enemmän muuttovoittoa ulkomaan kansalaisista kuin ulkomailta.

Helsingin seudun muuttovoitto muualta Suomesta väheni

Helsingin seudun muuttovoitto muualta Suomesta väheni huhti–kesäkuussa 3 310 henkeen. Ennakkotietojen mukaan muuttovoitto väheni 480 hengellä edellisen vuoden vastaavaan ajanjaksoon verrattuna, sillä seudulle muutti aiempaa vähemmän ihmisiä muualta maasta.

Huhti–kesäkuussa Helsinki sai muuttovoittoa seudun ulkopuolisesta Suomesta 2 080, Espoo 580, Vantaa 510 ja KUUMA-kunnat 160 henkeä. Edellisvuoteen verrattuna nettomuutto kasvoi näistä alueista vain Vantaalla.

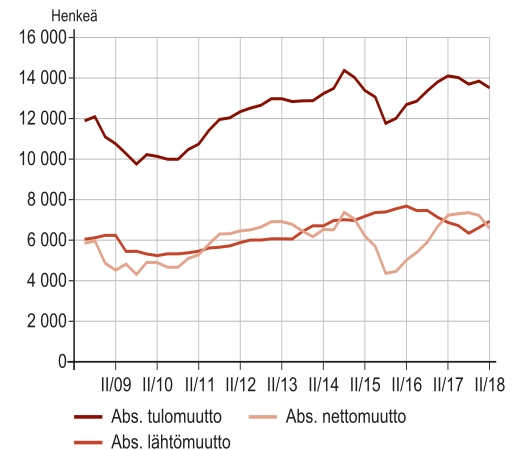
Helsingin seudun muuttovoitto muualta Suomesta on vähentynyt viimeisen 12 kuukauden aikana 3 prosenttia. Muuttovoitto on silti ollut suurempaa vain 1990-luvun loppupuolella. KUUMA-kunnat ovat menettäneet kuntalaisia Helsingin seudun ulkopuolelle koko 2000-luvun ajan, joskin muuttotappio on viime vuosina pienentynyt ja kääntynyt joidenkin vuosineljännesten aikana jopa muuttovoitoksi.

KUUMA-kunnat saivat asukkaita pääkaupunkiseudulta aiempaa enemmän

Huhti–kesäkuussa KUUMA-kuntien muuttovoitto pääkaupunkiseudulta kasvoi 750 henkeen. Muuttovoitto kasvoi etenkin siksi, että pääkaupunkiseudulta muutettiin alueelle aiempaa enemmän. Ennakkotietojen mukaan Helsingin muuttotappio seudun sisäisessä muuttoliikkeessä oli –340 henkeä, Espoon –220 henkeä ja Vantaan –130 henkeä.

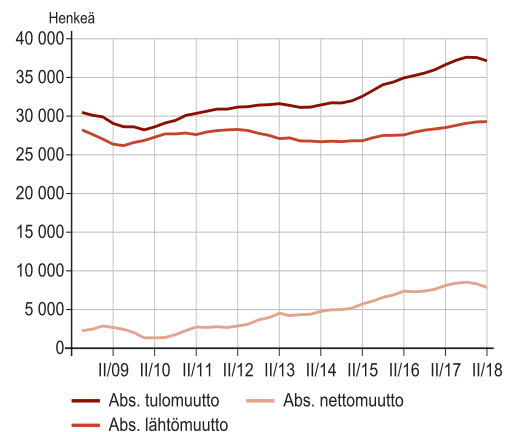
Helsinki on perinteisesti ollut suurin menettäjä seudun sisäisessä muuttoliikkeessä. KUUMA-kunnat ovat saaneet muuttovoittoa pääkaupunkiseudulta koko 2000-luvun ajan, mutta nettomuutto pienentyi vuosina 2007–2016. Vuoden 2017 aikana liikehdintä pääkaupunkiseudun ja KUUMA-kuntien välillä vilkastui ja KUUMA-kuntien muuttovoitto pääkaupunkiseudulta kääntyi kasvuun. Nyt kasvu on kiihtynyt.

Ulkomainen nettomuutto Helsingin seudulla Liukuva vuosisumma

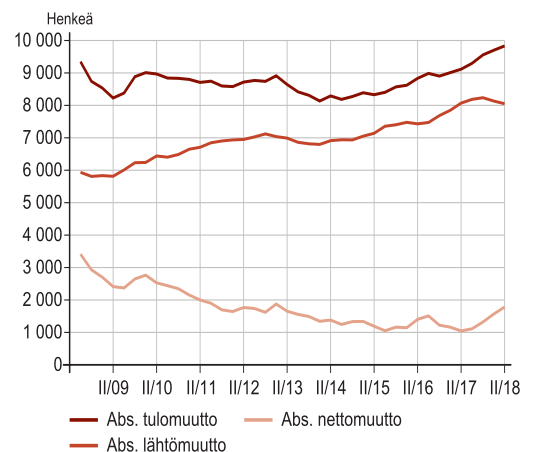
Lähde: Tilastokeskus

Helsingin seudun ja muun Suomen välinen nettomuutto Liukuva vuosisumma

Lähde: Tilastokeskus

Muuttoliike pääkaupunkiseudulta KUUMA-kuntiin Liukuva vuosisumma

Lähde: Tilastokeskus

Muuttajien sopeutuminen Helsingin seudun ja Uudenmaan muiden seutujen työ- ja asuntomarkkinoille

Seppo Laakso

Toimitusjohtaja, VTT
Kaupunkitutkimus TA Oy

Vilkas nuoriin aikuisiin painottuva tulomuutto vaikuttaa monella tavalla muuttoliikkeen kohdeseutujen työ- ja asuntomarkkinoihin sekä laajemmin kunnallis- ja aluetalouteen muuton kohdealueilla mutta myös lähtöalueilla. Muuttajien sopeutuminen kohdealueelle on pitkä prosessi, joka liittyy osana ihmisen työuraan, tulokehitykseen, asumisuraan ja asuntokunnan muodostukseen elinkaaren aikana.

Viimeistelyvaiheessa olevan tutkimuksen, jonka työnimenä on tämän artikkelin otsikko, tavoitteena on selvittää laajaan rekisteriaineistoon pohjautuvalla tutkimuksella kotimaisten muuttajien ja maahanmuuttajien sopeutumista Helsingin seudun ja Uudenmaan muiden seutujen työ- ja asuntomarkkinoille puolentoista vuosikymmenen kuluessa. Tutkimusaineisto on teetetty Tilastokeskuksen työssäkäyntitilaston vuosiaineistoja ja muita rekisteritietoja yhdistelemällä. Aineisto kattaa vuodet 2000–2015. Se koostuu kattavasta muuttajien aineistosta sekä otospohjaisesta koko maan väestön verrokkiaineistosta. Alkusyksyllä valmistuvan tutkimuksen tilaajina ovat Espoon, Helsingin ja Vantaan kaupungit sekä Uudenmaan liitto.

Muuttoliike vaikuttaa aluetalouteen

Muuttoliikkeen vaikutuksia tutkitaan useista näkökulmista. Alueiden välinen muuttoliike on keskeinen aluetalouteen vaikuttava ilmiö. Lukuisten tutkimusten mukaan, joita on tehty erityisesti Euroopassa ja Pohjois-Amerikassa, vilkas tulomuutto alueelle johtaa pitkällä aikavälillä yritysten tuottavuuden nousuun. Keskeinen tähän vaikuttava tekijä on muuttajien aikaansaama osaamisen monipuolistuminen, kun muuttajat tuovat muuttoalueelle mukanaan uudenlaista tiedollista, sosiaalista ja kulttuurista osaamista, joka sekoittuu

alueella pitkään asuneiden asukkaiden osaamispäähän. Tämä edistää sekä teknistaloudellisten että yhteiskunnallisten innovaatioiden leviämistä ja soveltamista. Toinen merkittävä tekijä on se, että muuttajien myötä kilpailu työpaikoista kiristyy ja ”työntää” alueella pitkään asuneita erikoistumaan vaativampiin ja tuottavampiin tehtäviin. Tutkimusten keskeinen tulos on, että muuttoliike ja erityisesti maahanmuutto johtaa alueella pitkään asuneiden ansiotason nousuun. Luonnollisesti vaikutukset ovat riippuvaisia sekä pitkään asuneiden että muuttajien taustoista sekä yhteiskunnan kyvystä sopeutua muutoksiin ja hyödyntää uusien tulijoiden myötä alueelle tuleva potentiaali. (Ethan Lewis ja Giovanni Peri. 2015. Immigration and the Economy of Cities and Regions. Handbook of Regional and Urban Economics, Vol. 5A.)

Tekeillä oleva tutkimus ei pysty tyhjentävästi selvittämään aluetaloudellisten vaikutusten dynamiikkaa Uudellamaalla ja sen seuduilla. Kuitenkin tutkimuksessa selvitetään erityisesti, miten muualta Helsingin seudulle muuttavien koulutuksen, työuran, tulojen ja asumisen kehitys poikkeaa iän suhteen samanlaisten Helsingin seudun syntyperäisten tai seudulla pitkään asuneiden kehityksestä. Keskeinen kiinnostuksen kohde on maahanmuuttajataustaisten muuttajien koulutus-, työ- ja asumisura verrattuna seudulla pitkään asuneisiin.

Kunnallistalouden vaikutusten lähtökohtana on se, että asukkaat ovat kunnan palveluiden asiakkaita sekä maksajia. Muuttamisen myötä erilaiset asukkaat valikoituvat eri kuntiin. Tähän valikoitumisprosessiin vaikuttavat yhtäältä asuntokunnan ja perheen muodostus ja sen muutokset elinkaaren eri vaiheissa, asukkaiden asumista, palveluita ja muun muassa työmatkaliikkumista koskevat preferenssit ja valinnat sekä toisaalta kuntien halu ja mahdollisuudet tuottaa vetovoimaisia asuinympäristöjä ja laadukkaita palveluita. Muuttoliike on yhteydessä myös siihen, minäkalaiset asukkaat sijoittuvat asumaan eri asuinalueille. Yksi näkökulma tutkimuksessa on muuttoliikkeen rooli

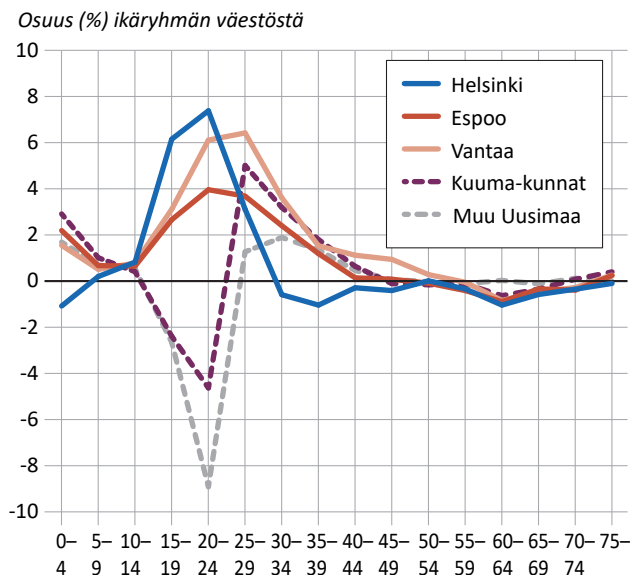
seudun asuinalueiden välisessä sosiaalisessa eriytymisessä, joka ilmenee muun muassa työttömyyden, köyhyyden ja sosiaalisten ongelmien alueellisessa kasautumisessa. Kuitenkin tässä artikkelissa rajoitutaan kuvaamaan tulokehityksen avulla Helsingin seudulle muuttajien sopeutumista seudun työmarkkinoille verrattuna seudulla pitkään asuneeseen verrokkiväestöön ja seudulta pois muuttaneisiin. Tulevassa tutkimusraportissa käsitellään kaikkia edellä mainittuja näkökulmia.

Asukkaiden toiminta ja tulotaso muuttuvat elinkaareen vaiheen mukaan

Muuttaminen on valikoivaa muuttajien iän ja muiden ominaisuuksien suhteen sekä seutujen välillä että seutujen ja myös kuntien sisällä. Aktiivisimmin muuttavat 18–29-vuotiaat. Helsingin seutu, kuten muutkin veto-voimaiset suurkaupunkiseudut, vetää nuoria aikuisia.

Pääkaupunkiseudun sekä Kuuma-kuntien ja muun Uudenmaan muuttoprofiilit iän suhteen eroavat toisistaan huomattavasti. Helsinki vetää nuoria aikuisia kaikilta alueilta sekä menettää yli 30-vuotiaiden lapsiperheitä. Espoo ja Vantaa vetävät sekä nuoria että varttuneempia aikuisia ja lapsiperheitä. Kuuma-kunnat ja muu Uusimaa

Kuvio 1. Nettomuutto iän mukaan suhteessa ikäryhmän väestöön Uudenmaan alueilla vuonna 2016

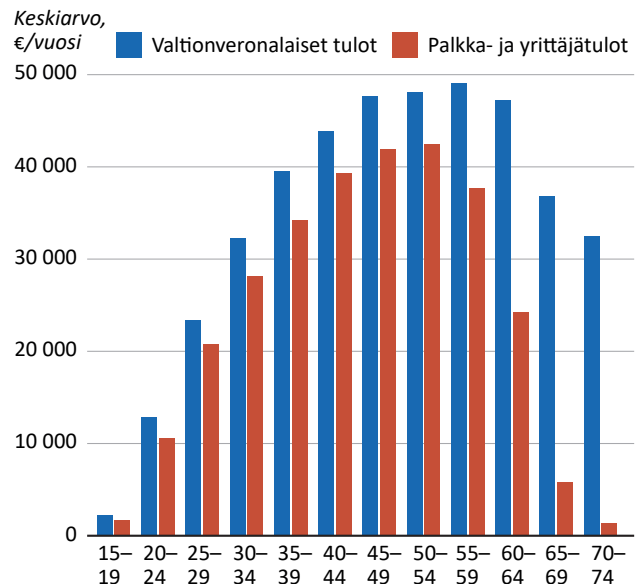
(Porvoo, Lohja, Raasepori lähikuntineen) menettävät nuoria aikuisia erityisesti PK-seudulle ja vetävät erityisesti lapsiperheitä PK-seudulta.

Nuorten muuttajien koulutus on usein vielä kesken ja tulotaso on alhainen muuttovaiheessa. Iän noustessa ja elinkaarella eteenpäin siirryttäessä koulutustaso nousee, työllistyminen yleistyy ja ansiotaso kasvaa. Työllisyys ja tulotaso ovat korkeimmillaan 45–59-vuotiailla.

Seudulle muuttavien nuorten aikuisten koulutustaso ja tulotaso nousevat nopeasti

Tutkimuksen tulosten mukaan alle 30-vuotiaana Helsingin seudulle muualta muuttaneiden tulotaso on muuttaessa alempi kuin samanikäisellä seudun verrokkiväestöllä, mutta saavuttaa ja ylittää verrokkiväestön tulotason muutaman vuoden kuluessa muutosta. Yli 30-vuotiaana seudulle muuttaneiden tulotaso nousee myöskin suhteellisen nopeasti, mutta pysyy alempana kuin samanikäisellä verrokkiväestöllä. Helsingin seudulta pois muuttaneiden tulotaso (muualla Suomessa) kehittyi heikommin kuin tulomuuttajilla tai verrokkiryhmällä kaikissa ikäryhmissä.

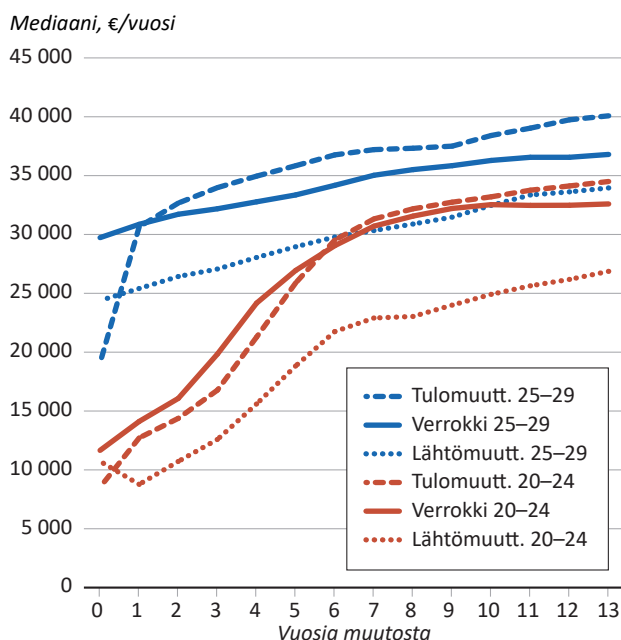
Kuvio 2. Helsingin seudun asukkaiden tulotaso iän mukaan vuonna 2015

Alle 30-vuotiaina seudulle muuttaneiden koulutustaso nousee selvästi korkeammaksi kuin saman ikäisellä verrokkiväestöllä. Taustalla on se, että erityisesti pääkaupunkiseutu on suuri ja monipuolinen koulutuskeskittymä, joka vetää opiskelijoita muualta maasta ja ulkomailta. Koulutustason nousu selittää suurelta osin tulotason nousua.

Tutkimus osoittaa, että koulutus kannattaa työuran ja tulokehityksen kannalta, sillä korkea-asteen tutkinnon suorittaneilla työllisyys on merkittävästi korkeampaa kuin vähemmän koulutetuilla. Opiskelu ja sen myötä nouseva koulutustaso selittävät muuttajien hyvää tulokehitystä. Enintään perusasteen suorittaneilla työllisyyden taso on selvästi alempi kuin keskiasteen tai korkea-asteen tutkinnon suorittaneilla. Koulutustaso vaikuttaa erittäin paljon keskimääräiseen tulotasoon ja sen kehitykseen, sillä mitä korkeampi koulutus on, sitä pitempään tulotaso nousee. Korkeintaan perusasteen suorittaneilla tulojen nousu pysähtyy muutaman vuoden kuluttua muutosta.

Kuvio 3. Helsingin seudun tulo- ja lähtömuuttajien ja verrokkiryhmän tulotaso muuttovuoden jälkeen. Vuosina 2000–2002 muuttaneet, ikäryhmät 20–24 ja 25–29

Helsingin seudulle muuttaneilla maahanmuuttajataustaisilla työllisyys- ja tulokehitys ovat selvästi heikompia kuin saman ikäisillä kantaväestön asukkailla. OECD-maista tulleilla maahanmuuttajilla on parempi kehitys kuin muista maista tulleilla. Vuonna 2008 finanssikriisistä käynnistynyt pitkäaikainen taantuma heikensi maahanmuuttajataustaisten työmarkkina-asemaa enemmän kuin kantaväestöön kuuluvien.

Naisten koulutustaso on selvästi korkeampi kuin miesten ja ero kasvaa muutosta kuluvan ajan myötä. Kuitenkin naisten tulotaso jää jälkeen miesten tasosta ja ero kasvaa muutosta kuluneiden vuosien mukaan: miehillä kasvu jatkuu, naisilla hidastuu.

Johtopäätöksiä

Helsingin seudulle muutto muualta Suomesta ja ulkomailta painottuu nuoriin aikuisiin, joista suuri osa tulee opiskelemaan seudun korkeakouluihin ja muihin oppilaitoksiin ja jää sen jälkeen seudun työmarkkinoille. Korkeaa koulutusta ja osaamista edellyttävän työvoiman kysyntä houkuttelee jäämään alueelle. Koulutustasolla on erittäin suuri vaikutus työllistymiselle ja tulotasolle. Korkeat asumiskustannukset nostavat seudulle jäämisen tai seudulle muuttamisen kynnyksestä erityisesti matalapalkka-alojen potentiaaliselle työvoimalle. Maahanmuuttajataustaisten työllistyminen ja tulokehitys ovat jääneet jälkeen saman ikäisen kantaväestön kehityksestä. Maahanmuuttajien osaamispotentiaali ja kapasiteetti ovat vajaakäytössä.

Muuttajilla on suuri vaikutus seudun työmarkkinoiden dynamiikalle. Seudulle alle 30-vuotiaina muuttavien koulutustaso ja tulokehitys kehittyvät paremmin kuin saman ikäisellä verrokkiväestöllä tai seudulta pois muuttavilla. Helsingin seudun talouden kasvu edellyttääkin jatkuvaa suurta tulomuuttoa. Muuttajien myötä seutu saa aktiivista nuorta väestöä, jonka potentiaali ja yhteydet lähtöalueisiin lisäävät Helsingin seudun osaamis pääomaa, joka on edellytys alueen korkealle tuottavuudelle ja kilpailukyvyille.

Helsingin seutu:

Pääkaupunkiseutu ja KUUMA-kunnat

Pääkaupunkiseutu:

Helsinki, Espoo, Kauniainen ja Vantaa

KUUMA-kunnat:

Hyvinkää, Järvenpää, Kerava, Kirkkonummi, Mäntsälä, Nurmijärvi, Pornainen, Sipoo, Tuusula ja Vihti

Uusimaa:

Uudenmaan maakunta

Helsingin kaupunkimittausosasto, alueen kunnat ja HSY, 2013

Julkaisun tuotannon, asuntomarkkinoiden, rikollisuuden, matkailijoiden yöpymisten ja väestön luvut ovat ennakkotietoja, jotka tarkentuvat lopullisiin tilastoihin.

Käsitteitä

Asunnon ostoaikomukset

Niiden kotitalouksien osuus, jotka aikovat ostaa asunnon varmasti tai mahdollisesti seuraavan vuoden aikana.

Ilmanlaatuindeksi

Perustuu HSY:n kehittämään indeksiin, joka lasketaan tunneittain. Huomioon otetaan rikkidioksidin, typpi-dioksidin, hiilimonoksidin, otsonin, hengitettävien hiukkasten ja pienhiukkasten pitoisuudet, joille määritetään ali-indeksi. Näistä korkein määrittelee ilmanlaatuindeksin arvon mittausasemalla. Indeksien arvot on jaettu viiteen ilmanlaatuiluokkaan hyvistä erittäin huonoon.

Pitkäaikainen keskiarvo

Summataan tietyn ajanjakson neljännesten arvot ja jaetaan luku neljännesten lukumäärällä.

Saldoluku

Saldoluvulla kuvataan odotuksia suhdanne- ja kuluttajabarometrissä. Luku saadaan, kun myönteisten vastausten prosenttiosuuksista vähennetään kielteisten vastausten prosenttiosuudet. Positiivinen luku kuvaa myönteisiä odotuksia.

Toimeentulotuki

Toimeentulotuki on sosiaalihuoltoon kuuluva viimesijainen taloudellinen tuki, jonka tarkoituksena on turvata henkilön ja perheen toimeentulo ja edistää itsenäistä selviytymistä. Toimeentulotuen määrä määräytyy asiakkaan välttämättömien menojen mukaan. Perustoimeentulotuen myöntäminen ja maksaminen siirtyivät kunnilta Kelan hoidettavaksi vuoden 2017 alussa.

Tuotanto

Kuvaa alueen yritysten ja muiden yhteisöjen tuotannollista aktiviteettia.

1) Helsingin seutu: Toimialoittaisten tuotannon kehitystä ennakoivien indikaattorien perusteella konstruoitu Helsingin seudun tuotannon ennakoiva kuvaaja. Tuorein katsauksessa esitettävä tieto perustuu indikaattoreiden ennakkoarvioihin. Tietolähde: Kaupunkitutkimus TA Oy.

2) Suomi: Tilastokeskuksen kansantalouden neljännesvuositilinpäiden bruttokansantuote kiintein hinnoin. Tuorein neljännes on Tilastokeskuksen julkaisema kokonaistuotannon ennakkotieto.

Työnvälitystilasto

Työ- ja elinkeinoministeriön (TEM) tilasto, joka perustuu työnhakijoiden rekisteriin.

Työttömyysaste

Työttömien osuus työvoimasta. Tilastokeskuksen työttömyysaste perustuu työvoimatutkimukseen ja työ- ja elinkeinoministeriön työttömyysaste työnvälitystilastoon, minkä vuoksi ne poikkeavat jonkin verran toisistaan.

Työvoimatutkimus

Tilastokeskuksen otospohjainen kuukausittain tehtävä haastattelututkimus. Työllisyyttä koskevissa toimialoitaisissa tiedoissa on pienten toimialojen kohdalla suurehko virhemarginaali.

Väestö 30.6.2018 ¹	Helsinki	Espoo	Vantaa	Helsingin seutu	Uusimaa	Suomi
Väkiluku	647 570	281 060	225 050	1 485 220	1 665 530	5 516 340
Väestönmuutos vuoden alusta	4 300	2 020	2 020	10 120	9 910	3 210
Väestönmuutos, %	0,7	0,7	0,9	0,7	0,6	0,1
Muuttovoitto	3 630	1 190	1 510	7 930	7 930	6 920
Työmarkkinat II/2018						
Työlliset (TK)	..	..	..	751 600	840 200	2 573 000
Muutos vuoden takaisesta, %	..	..	..	2,4	2,9	3,2
Työttömät (TEM, 6/18)	35 430	12 440	11 420	72 380	80 210	272 740
Työttömyysaste, % (TEM, 6/18)	10,4	8,8	9,8	9,5	9,4	10,4
Työllisyysaste, % (TK)	..	..	..	74,8	74,7	72,6
Hyvinvointi II/2018						
Yleisen asumistuen saajat (6/18)	64 180	18 580	16 830	113 160	120 290	367 930
Muutos vuoden takaisesta, %	² 38,3	² 34,7	² 17,8	² 31,3	² 29,7	² 33,4
Kotihoidontuen saajat	8 210	4 060	3 390	19 710	21 530	61 680
Muutos vuoden takaisesta, %	-5,5	-7,6	-4,0	-5,7	-6,1	-7,1
Perustoimeentulotuen saajat	41 570	15 300	16 280	85 281	91 430	233 350
Muutos vuoden takaisesta, %	-4,3	0,3	-1,3	-2,0	-1,9	-1,5

¹Ennakkotieto

²Opiskelijat siirtyivät asumistuen piiriin syksyllä 2017

Helsingin Seudun Suunnat

Helsingin Seudun Suunnat antaa ajankohtaista tietoa seudun kehityksestä. Verkkosivusto päivittyy jatkuvasti, ja painettu julkaisu ilmestyy neljä kertaa vuodessa.

Jatkuvasti päivittyvä verkkosivusto:
www.helsinginseudunsuunnat.fi

Ilmestyy vuonna 2018

sähköisenä viikolla 11, 25, 38, 51
ja painettuna viikolla 13, 27, 40, 52

Toimitus ja julkaisija

Helsingin kaupunki, kaupunginkanslia,
kaupunkitutkimus ja -tilastot

PL 550

Helsingin kaupunki
00099 Helsingin kaupunki

Lisätietoja

Jenni Erjansola
p. 09 310 36365
seudunsuunnat@hel.fi

ISSN 1455-819X (painettu)

ISSN 1796-7287 (verkossa)

HSS
vuodesta
1996

Kustantajat

Helsingin seudun
ympäristöpalvelut
-kuntayhtymä HSY

Helsingin kaupunki,
kaupunginkanslia,
kaupunkitutkimus-
ja -tilastot

Espoon kaupunki,
strategiayksikkö

Vantaan tieto-
palveluyksikkö

Uudenmaan liitto

Uudenmaan elinkeino-,
liikenne- ja ympäristö-
keskus (ELY)

Helsingin seudun
kauppakamari